

Cumegn da Surses

Lescha d'alps, pastgiras e prada

Cuntign

	pagina
I. Generalitads	
Art. 1 - Eguallitad dallas schlattagnas	3
Art. 2 - Scopo, cumpetenzza, survegliaziun	3
Art. 3 - Suprastanza communal	3
Art. 4 - Schef da departamaint	3
II. Fons e prada	
Art. 5 - Rusment e deponia	3
Art. 6 - Influenza sen la vegetaziun	3
Art. 7 - Cunfinants e veias cunfinantas	4
Art. 8 - Seivs	4
III. Alps e pastgiras	
Art. 9 - Servituts	4
Art. 10 - Alps e pastgiras	4
Art. 11 - Privilegi da cargedada e da piglier a fit	4
Art. 12 - Commembranza	5
Art. 13 - Incumbensas digls migiours	5
Art. 14 - Investiziuns e mantignamaint	5
Art. 15 - Seivs	5
Art. 16 - Lavour cumegna	5
Art. 17 - Tschains da fittanza	6
IV. Determinaziuns penals e finalas	
Art. 18 - Donns	6
Art. 19 - Multas	6
Art. 20 - Recurs	6
Art. 21 - Annullaziun digl dretg actual	6
Art. 22 - Vigour	6

I. Generalitads

Egualitad dallas schlattagnas	Art. 1 Denominaziuns da persungas e funcziuns ainten chesta lescha sa referschan a tottas dus schlattagnas, schinavant tgi sa resulta betg ensatge oter or digl senn dalla lescha.
Scopo, cumpetenzza, survigilaziun	Art. 2 ¹ Chesta lescha regla la cultivaziun ed igl adiever da prada, alps e pastgiras tgi appartignan agl cumegn scu er a privats. ² I duess neir piglia risguard sen igl mantignamaint dalla cuntrada, igl taragn cultivo ed igls interess dalla generalitad. ³ La suprastanza communal exequescha la lescha preschainta e relascha las determinaziuns executoricas necessarias. Ella pò delegar singulas incumbensas agl schef da departamaint u ad en oter organ.
Suprastanza comunala	Art. 3 La suprastanza communal decida davart igls cass surdos ad ella antras la lescha. Ella decida cunzont er aint igls suandonts cass: a. conclusiun da contracts da fittanza e da locaziun; b. decisiuns d'expensas per investiziuns d'affitaders aint igl rom digl preventiv; c. approvaziun digls statuts dalle corporaziuns d'alp da dretg public; d. determinaziun dalla furma d'adiever digls albierts sen las alps e pastgiras; e. mutaziuns da surfatscha.
Schef da departamaint	Art. 4 ¹ Igl schef da departamaint represchainta la suprastanza communal per tottas ulteriouras fatschentas, tgi pertotgan chesta lescha ed èn betg attribueidas ad en'otra instanza. Chegl cuntigna an spezial las suandontas incumbensas: a. survegilar tgi igls contracts da fittanza e da locaziun vignan observos; b. reglar carplinas an cass da conflicts d'adiever; c. dar rapport annual alla suprastanza communal; d. far propostas per mang dalla suprastanza an cass da dumondas; e. far part allas corporaziuns d'alp scu delego; f. persunga da contact cun oters cumegn arisguard pastgiras ed indrezs comunabels.
II. Fons e prada	
Rusment e deponia	Art. 5 ¹ Igl è scumando da pattar davent u da lascher starnia rusment da totta sort sen la prada (pros, pastgiras, êrs), aint igl gôt e sen veias e sendas publicas. ² Igl possessours da tgangs on da dismetter igls excremains da lour tgangs ainten igls robidogs previas persiva. ³ Igl deponer material da totta sort sen taragn public è admissibel angal cun ena lubientscha dalla suprastanza communal. Chella fixescha las tariffas digl dretg d'adiever a norma dalla surfatscha utilisada.
Influenza sen la vegetaziun	Art. 6 ¹ Sainza la lubientscha digl cultivader dastgan terzas persungas betg influenzar u donnager la vegetaziun e la raccolta. ² La pasculaziun libra sainza seiv ed igl bual è scumandos sen igl antier territori communal.

³ Pedunzs ed animals dastgan traversar prada estra angal sch'els na caschungan nigns donns.

⁴ Carar sen la prada cun vehichels e parcar vehichels ed utensils sen la prada è scumando sur onn. Excepziunos da chel scumond èn vehichels ed utensils tgi servan directamaintg alla cultivaziun.

Art. 7

Cunfinants e veias cunfinantas

Igl è da piglier risguard sen veias cunfinantas. Tschuffargnedas on da neir allontanadas immediatamaintg antras igl caschunader.

Art. 8

Seivs

¹ La construcziun tecnica da passagis da seiv stò esser adattada agl adiever ed alla carablada dalla veia u senda. Igl passagis on dad esser marcos da moda bagn vasibla.

² Igl taimp dalla pasculaziun on indrezs publics scu piazzas da grillar, piazzas da giuier ed oter ple da neir separos cun ena seiv dalla muaglia. Igl access agls indrezs publics ò da neir garantia cun en passagi adequat e bagn transibel. Responsabels da far la seiv incl. igl passagi èn igls migiours resp. igls cultivaders.

³ Seivs da cardungs (max. 2 cardungs) ston neir messas per tera u allontanadas igl aton igl pi tard 10 deis siva digl adiever. OTRAS seivs mobilas on da neir allontanadas an terma da dus deis siva da mintga adiever, cun excepziun da seivs da clos segl manevel dalla clavadeira. Allas pretensiuns digls organs forestals davart la zavrada da gôt e pastgira ò da neir do suatientscha.

⁴ Cun l'applicaziun da maseiras adattadas, ò da neir minimo en risc d'en conflict d'adiever tranter biestga pasculonta e terzas persungas.

Art. 9

Servituts

¹ Per far adiever da prada scu sendas da viandar igl anvien e loipas tg'igl cumegn prepara, vign paea agls cultivaders en'indemisaziun per la sperdita da raccolta.

² La suprastanza communal fixescha ainten las determinaziuns executoricas l'indemisaziun dalla sperdita da raccolta a norma dall'intensidad dalla cultivaziun.

III. Alps e pastgiras

Art. 10

Alps e pastgiras

Per alps e pastgiras valan tot las surfatschas d'alpigi er lour bietgs, tgi èn an possess digl cumegn da Surses.

Art. 11

Privilegi da fittanza e d'alpigi

¹ Las alps e las pastgiras vignan dadas a tschains agls autorisos tenor la lescha d'agricultura digl cantun Grischun e tenor igl suandont urden da prioritad:

- 1) Possessours d'animals tgi pavlan lour animals durant igl anvien per gronda part cun pavel digl agen menaschi ed
  1. on lour domicil e li da menaschi ainten chella vischnanca, noua tgi l'alp u la pastgira sa catta mintgamai;
  2. on lour domicil e li da menaschi aint igl cumegn da Surses;
- 2) Ulteriours possessours d'animals domicillias ordvart igl cumegn da Surses.

² Sper la cargeda d'alp cun atgna biestga pavlada sur anvien on igls migiours dallas alps e pastgiras da conceder agls possessours d'animals en dretg d'alpigi, tenor igl urden da prioritad fixo an alinea 1.

³ Schi dat per rangaziun tenor alinea 1 mengia blers interessents, ò la suprastanza communal da fixar tar l'affittaziun, ed igls migiours tar igl adiever, ena regulaziun adequata. Chella regulaziun ò da risguardar igl dretg surordino. Igl possessours d'animals on d'acceptar ena reducziun.

Art. 12

Commembranza

¹ Possessours d'animals aint igl cumegn da Surses, tgi vottan far adiever digl dretg da cargeda sen alps e pastgiras pigleidas a tschains da corporaziuns d'alp cun dretg public, èn mintgamai automaticamaintg commembers dalla corporaziun d'alp respectiva. Igl commembers dallas corporaziuns d'alp on da sa tigneir ve digls statuts ed igls reglamaints da cultivaziun dallas corporaziuns d'alp.

² Schi en commember alpegia igls sies animals sainza en muteiv plausibel betg ple sen l'alp, alloura è en return per alpiger puspe pussebel pir cura tgi la purscheida da plaz è suffizianta, igl pi tard pero 5 onns siva dalla dumonda an scretg. Davart igls muteivs plausibels decida la suprastanza communal.

Art. 13

Incumbensas digls migiours

¹ Igl migiours èn responsabels an spezial per las suandontas incumbensas:

- a. cultivar las alps e pastgiras ed economisar igls menaschis da caschareia an moda effizienta e persistenta;
- b. reglar l'organisaziun dalla cultivaziun dallas alps risguardond chesta lescha, igl contract da fittanza ed igl dretg surordino da cantun e confederaziun;
- c. convocar ena vista oculara digls menaschis d'alp e pastgira cun igl schef da departamaint / igl uffezi da biagier, schi fò basigns;
- d. rapport digl tgea d'alp agl schef da departamaint, tenor basigns;
- e. organisar e controllar la lavour cumegna.

² Igl statuts dallas corporaziuns d'alp cun dretg public ston neir preschentos per l'approvaziun alla suprastanza communal.

Art. 14

Investiziuns e mantignamaint

¹ Las alps e las pastgiras vignan affittadas allas corporaziuns d'alp per cundiziuns cumparablas. Per grondas investiziuns ins pò dumandar en sustign finanziel agl cumegn.

² Ulteriouras regulaziuns on da neir pigleidas mintgamai or digl contract da fittanza.

Art. 15

Seivs

Igl art. 5, 6 ed 8 valan conform agl senn er per las alps e pastgiras.

Art. 16

Lavour cumegna

¹ Per mintga cargeda normala dallas alps e pastgiras, tgi vignan pigleidas a fit digl cumegn, ò da neir presto en'oura tgira da pastgira. Schi la prestaziun da lavour na so betg neir adampleida, on da neir prestos paiamaints da cumpensaziun per mintga oura da lavour basigneivla per la tgira da pastgira (gruppas d'orsoura, angaschamaint da maschinas etc.). Chels paiamaints da cumpensaziun sa drezzan alla tariffa ART per l'agricultura. Mintga alpigiant ò d'adampleir chell'obligaziun cun ena prestaziun correspondententa da lavour resp. cun en paiamaint da cumpensaziun.

² Per tgira da pastgira valan lavours scu rumager las pastgiras, tagls da tgira, reparaturas ed igl mantignamaint da trotgs da biestga u igl sistem da bavrar.

Art. 17
Tschains da fittanza ¹ Per igl adiever dallas alps e pastgiras vign mess a chint allas corporaziuns d'alp en tschains da fittanza.
² Igl tschains da fittanza sa drezza conform allas directivas digl dretg superiour e vign fixo dalla suprastanza communal a norma dalla raccolta potenziala da pavel.

IV. Determinaziuns penalas e finalas

Art. 18
Donns ¹ Igl caschunader d'en donn stò restabileir igl stadi uriund ainfer taimp raschunevel. Sch'igl donn na vign betg reparo tenor termin, pò la suprastanza communal surdar las lavours a chint digl caschunader.
² Donns da prada vignan stimos dad ena persunga digl rom per incumbensa digl cumegn. Igl costs persiva porta igl caschunader.

Art. 19
Multas ¹ Surpassamaints dalla lescha d'alps, pastgiras e prada preschainta vignan punias dalla suprastanza communal cun en import d'anfignen fr. 5'000.00. Ultra da chegl pò igl dretg d'alpger e pascular neir retratg agl culpant tar violaziun d'obligaziuns impurtantas tgi stattan an connex cun l'activitad cooperativa.

Art. 20
Recurs ¹ Cunter disposiziuns dallas corporaziuns d'alp da dretg public e digl schef digl departamaint e decisiuns da migiours privats, pò neir recurria tar la suprastanza communal an scretg e mutivo an terma da 30 deis siva dalla cunsigna.
² Cunter disposiziuns dalla suprastanza communal pò neir recurria an terma da 30 deis siva la cunsigna tar la dertgira administrativa digl cantun Grischun.

Art. 21
Annullaziun digl dretg actual Cun l'antrada an vigour da chesta lescha vignan annulladas las leschas d'alps, pastgiras e prada digls cumegns uriunds da Beiva, Cunter, Marmorera, Mulegns, Riom-Parsonz, Salouf, Savognin, Sur e Tinizong-Rona scu er tottas determinaziuns tgi stattan an cuntradiziun cun chesta lescha.

Art. 22
Vigour Chesta lescha aintra an vigour siva l'approvaziun dalla radunanza communal sen igl 1. da zarcladour 2019.

Approvo dalla radunanza communal digls .....

Per la suprastanza communal da Surses

Igl mastral:

Igl scrivant da cumegn:

.....
Leo Thomann

.....
Beat Jenal